

עימות פוליטי טהור

בימים האחרונים פרצה סערה במוסדות האקדמיה בעקבות 'קוד אתי' שניסח פרופ' אסא כשר לבקשת שר החינוך, נפתלי בנט, בו נקבעו כללי התנהלות שימנעו מהמרצים לערב בהרצאות את השקפת עולמם הפוליטית. רבים מהמרצים הודיעו שאין בכוונתם לכבד את הכללים שנקבעו ובהתאחדות הסטודנטים אף הכריזו כי יאבקו בכל כוחם נגד היוזמה עד להשבתת הלימודים האקדמיים.

במרכז הטיעונים נגד הקוד האתי עומד "החופש האקדמי". בוועד ראשי האוניברסיטאות טוענים, כי השר בנט מפר באופן חמור ויסודי את החופש המוחלט להבעת דעות שהוא במקד רוח האקדמיה. לעומתם טוען שר החינוך טוען, כי "אנחנו בעד חופש אקדמי - אנחנו מתנגדים רק לקידום אג'נדות פוליטיות באקדמיה". פרופ' כשר שניסח את הקוד לבקשת שר החינוך, היה נחרץ בתגובתו לגלי הביקורת: "מה כל הבעיה של האנשים עם הקוד האתי? - הבעיה שלהם נקראת בנט. ברגע שבנט חתום על משהו, השמאל יהיה נגד".

למותר לציין שאין לנו כל עניין בעימותים פנימיים בתוככי מוסדות אלו, אך עימות זה מבטא עוד ביטוי של פולמוס פוליטי שמרצ, ע"י שני הצדדים, כ"עמדה ערכית". במצב הנוכחי הימין אווז - בטווח הנראה לעין - בידיים בטוחות בהגה השלטון, בעוד מחנה השמאל מביט מן הצד בעיניים כלות, ואינו מצליח לייצר אלטרנטיבה פוליטית. לעומת זאת, המוסדות האקדמיים השונים נשלטים ברובם בידי בעלי דעות שמאל מובהקות, כאשר כאן הימין הוא זה שמביט ועיניו כלות. במקרה זה, מצא שר החינוך, מנהיג מפלגת ימין מובהקת, מקום לגבות את חובו. הוא מציג עצמו כמי שאינו דואג להגן על המחנה הפוליטי שלו, אלא מדבר אך ורק בשם ערכי האקדמיה. אך חזקה על שר החינוך, כמו כל פוליטיקאי חפץ חיים פוליטיים, כי אילו המצב היה הפוך, ורוב המרצים באקדמיה היו בעלי דעות ימניות, בעוד השמאל היה זה שמתאונן על 'קידום אג'נדה פוליטית' - בנט לא היה נוקף אצבע. הדברים נכונים גם ביחס לתגובתו של הפרופ' כשר: אכן, שר החינוך, איש הימין, מקומם עליו את אנשי האקדמיה מהשמאל שמתנגדים לו בתוקף עמדותיהם הפוליטיות, אולם בד בבד, ברור כי גם פעילותו של שר החינוך נגד המצב הקיים נגזרת מהשקפת עולמו הפוליטית.

משכך, פולמוס זה הוא מסוג העימותים שבהם עלינו לאחל הצלחה לכל הצדדים. אין לנו כל קשר לימין החש מודר במוסדות האקדמיה, ולא לשמאל המורחק מהגה השלטון. הציבור החרדי, כפי שהורונו ולימדונו רבותינו זצוק"ל ויבלח"א, אינו ימין ואינו שמאל.

■ י. שוורץ

המונים מבני ירושלים, תלמידי חכמים, ראשי ישיבות, רבני ומרביצי תורה בראשות רבינו מרן ראש הישיבה שליט"א, ליוו בליל יום שלישי את האי גברא רבא מופלא בתורתו ומידותיו, תלמיד חביב על רבותיו ראשי ישיבת פוניבז' זצוק"ל, הגאון רבי שמואל ברנד זצ"ל בנו של יבלח"א הגאון רבי חיים שליט"א, אשר נלב"ע במיטב שנותיו לאחר שנות סבל ומאכזבים, בהשלימו שישים שנות חיים של תורה ויראת שמים טהורה.

המנוח הגאון רבי שמואל זצ"ל נולד בט"ו סיון תשי"ז לאביו יבלח"א הגאון רבי חיים שליט"א מלפנים ראש ישיבות איתרי ולוצרן, ולאמו מרת מאטיל ע"ה בת הגה"צ רבי שמואל דייטש זצוק"ל מנקי הדעת וצדיקי ירושלים בדור שעבר. בבית הגדול לתורה עבודה וגמילות חסדים, המיוסד על 'הצנע לכת' והסתפקות במועט, ינק את אהבתו הגדולה לתורה שקידתה ועיונה באופן מופלא בשילוב עבודת התפילה וגמילות חסדים לכל אחד מישראל.

עוד בילדותו בעת למדו בת"ת וישיבת עץ חיים התחבב על רבותיו אשר הועידוהו לגדלות, ובימים בהם קנה לקחו אצל הגאון רבי נטע פריינד זצוק"ל חייבו רבו זה עד למאד, עד שלא אחת היה פונה בשעת השיעור לבחור הצעיר ושואל "מה אומר רבי שמואל"?

בשנת תשל"ב נכנס לכבשנה של תורה בהיכל הישיבה הגדולה פוניבז' בבני ברק, שם קנה דעת ותבונה ומרוב חשקת התורה ויגיעתה זכה לקרבה עצומה מאת רבותיו ראשי הישיבה רבינו הגדול מרן בעל האבי עזרי זצוק"ל ומרן הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצוק"ל. בקרב תלמידי הישיבה התבלט בניצול כישורונותיו הברוכים ביורדו לעומק דעת רבותיו בשיעוריהם, אשר בהם יגע ואותם התאמץ להבין עד כלות. עד כדי שבאחד השיעורים במסכת בבא קמא בעת שרבו מרן רבי שמואל רוזובסקי זצוק"ל אמר את אחד מסיודותיו העמוקים בסוגיית בור המזיק, הוסיף הגאון המנוח הערה עמוקה והבנה בדברי רש"י כשרבי שמואל זצוק"ל התמלא התפעלות מעומק ההבנה וגודל החידוש, עד שהיה מכנהו בדרך צחות ר' שמואל 'בעל הבור'.

בהגיעו לפרקו נלקח בשנת תשל"ז כחתן בבית חמי הגאון רבי אליעזר אייכלר שליט"א רב בית המדרש באיאן בארה"ב, כשבמשך כל השנים עמד הרבנית מרת מרים שליט"א לימינו להסיר מעליו כל חשבונות החיים ועול הפרנסה למען יוכל לפנות כל כולו לתורתו וחיבוריו הגדולים.

כבר כאבד צעיר פקיע שמה כאחד ממעמיקי עיון התורה עד שבעצת רבינו מרן ראש הישיבה שליט"א, שהכירו וחיבבו מימי נעוריו ועד לסוף ימיו, ואף הגאון רבי שמואל זצוק"ל דבק בו ובהנהגתו, מינהו ראשי ישיבת קול תורה להיות נושא ונותן עם בני הישיבה שהיו צעירים ממנו אך בשנתיים או שלוש בלבד. לאחר מיכן שימש מספר שנים כר"מ בישיבת תורת ירושלים כשתלמידיו נכרכים אחרי ודבקים בו לאורך כל השנים. כל השנים היה מוסר שיעורים וחבורות בסוגיות הש"ס העמוקות כשחבורות של טובי בני הישיבות מכל החוגים היו מתכנסים תמידים כסדרם לשמוע את שיעוריו וביאוריו העמוקים, אשר אפס קצהו נגלה בספריו החשובים. כך מסר חבורות בביתו לקבוצות מהישיבות: חברון, קמניץ, ועוד, כששנים רבות היה נוסע מידי שבוע לבני ברק למסור את שיעורו הקבוע לבחירי תלמידי ישיבת פוניבז' באחד מבתי הכנסיות הסמוכים לישיבה. כן היה נוהג בטובת עין בתורתו, ומעולם לא סייר לבוא לומר משיעוריו המאירים אותם אמר מתוך חדות התורה בכל מקום אליו נקרא.

יסודות חידושי העמוקים מתבדרין בכל היכלי התורה, אם מפי תלמידיו בהם ראשי ישיבות ומרביצי תורה, ואם מהמעט של חידושי שה"ל

בשלושת ספריו הנודעים: 'ביאורי עדות' 'ביאורי מרובה' 'ביאורי חג הפסח', אשר כל גדולי התורה מקלסים אותו והינו לעזר רב לכל הוגי התורה ומב' קשי הבנתה. עד שבקרב רבים מלומדי התורה הוכר כאחד מגדולי המחשבים שהוסיפו ציצים ופרחים להבנת דברי התורה.

להשגותיו העמוקות הגיע בהתמדה עצומה כאשר עשרות בשנים כמעט ולא נתן תנומה לעיניו כל ימות השבוע. בקרב שכניו בקריית צאנו בירושלים היה ידוע כי בביתו אפשר לדפוק כל שעות הלילה, כששנים רבות יגע בכל לילה בתורה עם החברותא רעו הגאון רבי חיים מן ההר שליט"א החל מהשעה אחת עשרה ועד השעה חמש לפנות בוקר. גם בזמן המועט בו נתן מנוחה לגופו מיגיעת התורה, היה ישן לא אחת על כיסא במרפסת ביתו, כשבסלון ביתו ישנים אורחים חסרי בית גלמודים ונוקמים. כיגיעתו בתורה כן יגיעתו בתפילה, כשהיה דבוק בעבודת בוראו כבן התחטא לפני אביו, כשמי לבד שיחו לקונו לא עניין אותו שום דבר אחר, היכן ועם מי הוא מתפלל. באותה רצינות ובפניה מכל מחשבה אחרת מלבד הידיעה כי עומד הוא לפני מלכו של עולם, היה מתפלל בבית כנסת בשכונה צדדית עם עשרה יהודים מפשוטי העם, ולהבדיל בבית מדרש עם מאות או אלפי מתפללים. כאשר נשאל לא אחת: 'היכן אתה מתפלל' השיב 'בסיד דוד'! כל מעייניו היו בתוך הסידור המונח לפניו בפניה אותה בחר לתפילתו, ומאומה לא הטרידו מדבקות בבוראו.

למרות שחי כל ימיו בפשטות ובדחוקות כמסורת בית אבות, זקניו מגדולי צדיקי ירושלים הגאונים רבי אליעזר דוד ברנד ורבי שמואל דייטש זצוק"ל, לא מנע עצמו לעסוק בגמילות חסדים באופן מבהיל ונפלא ביותר. אם זה בהיות ביתו לרווחה והיו עניים בני ביתו, כשהוא פורס להם מזונים למשכבם, ואם בהגשת סעודה עריבה לכל מבקש ופונה. כאשר נשאל פעם האם אפשר להתארח בביתו ענה 'בוודאי', זה לא על חשבוננו, כי את מקומי כבר נתתי לאחרים, עכשיו זה שייך ליתר האורחים, והם בוודאי מסכימים שעוד אחד מחבריהם הנדכאים יזכה להתארח בבית גדול זה. כך גמל חסד גם בגופו כאשר היה מסייע לרחוק גופם של קשישים שבקשו זאת ממנו ולא בחל משום מעשה חסד, כפי שניק מאמו הרבנית ע"ה. כן אירח על שולחנו רבים מבעלי התשובה שהיו ששים להתארח בביתו וליהנות מאור תורתו.

בהיותו בעל הסברה מיוחדת זכה להאזיב את התורה גם על רחוקים משמירת תורה ומצוות ורבים השיב מעוקן, כן אמר שיעורים רבים לתלמידי ימיהם וקבוצות של בעלי תשובה כשהוא מטעימם את נעימות התורה ויפני אמריה. כל ימיו דבק במסורת רבותיו ואבותיו הגדולים מבלי שום שינוי, ובפרט ממסורת התורה וההשקפה הצרופה אותה קיבל מרבינו הגדול מרן ראש הישיבה בעל האבי עזרי זצוק"ל.

לפני כחמש שנים לקה בליבו ומאז הלך ונחלש, אך בכל השנים הללו לא הפסיק מלומר את שיעוריו הרבים לתלמידיו, ובכל מקום בו ביקשו ממנו לבוא ולמסור את מתק אמרותיו וחידושי העמוקים. בחדשים האחרונים התדרדר מצבו ונצרך כל העת להיות צמוד למכשירים שיעזרו לו בנשימתו, ובכל

הגאון רבי שמואל ברנד זצ"ל

זאת לא פסק מהתמדתו בתורה ועוד ביום רביעי האחרון מסר חבורה עצומה לתלמידים, אך ביום שישי ערב שבת קודש הוכהל לבית החולים שם ניסו לייצב את מצבו, אך למגינת לב כל תופשי התורה נתבקש לישיבה של מעלה ביום בשעות הערב י"ח סיון מספר ימים לאחר השלמת שישים שנה של תורה עבודה וגמילות חסדים.

תלמידיו הרבים שדבר פטירתו במיטב שנותיו הגיעה אליהם התקשו להסיר את יגונם וצערם בהילקח מהם פותח השער להבנת התורה, ומורה דרך ליגיעה ושקידה בשלושת עמודי העולם.

להלווייתו שיצאה בשעת לילה מאוחרת מבית ההלוויות שמגר, נאספו המונים מתלמידיו ומכרי, בני משפחתו, גדולי התורה וראשי הישיבות בראשות רבינו מרן ראש הישיבה שליט"א אשר נכח במקום כל שעת ההספדים וליווה את המיטה עד ליציאתה לעבר הר הזיתים. את ההספדים פתח אביו הגאון רבי חיים ברנד שליט"א אשר פתח בקינה 'מי יתן שברים ומי יגלה עמקים' כשהוא מספר שעוד לפני עשרות שנים היה שואל אותו בכל מקום והיו הדברים מאירים ושמחים אצלו כאילו זה עתה עסק בהם. דודו הגאון רבי שלמה פישר שליט"א מראשי ישיבת איתרי, הביא בהספדו את מאמר חז"ל שנסמכה פרה אדומה למיתת צדיקים וביאור הדברים בזה שגם כאשר צדיק כהגאון רבי שמואל זצ"ל מסתלק במיטב שנותיו, זהו כעניין פרה אדומה שעל כך נאמר 'חוקהחוקתי וגויה גזרתי ואין אתה רשאי להרהר אחריה'. כך אנו בני המשפחה מקבלים עלינו הדין באהבה. רעו והחברותא עשרות בשנים הגאון רבי חיים מן ההר שליט"א, דיבר בהספדו שהזכיר את עמלו הגדול בתורה לילות כימים כפשוטו ממש מתוך שמחה ובהירות. הגאון רבי רב בערל וייס שליט"א גאבי"ד קריית צאנו, עמד על היותו עמודי התוהך של בית המדרש בשכונה, כשהוא סחף עמו בהתלהבות בתפילה את כל באי בית המדרש, וכבן המתחנן בפני אביו היה שופך שיש דבקות עצומה כל חפילה בתחנונים גדולים. גישו הגאון רבי אפרים גרליץ שליט"א עמד על היותו מיוחד בכל שלושת עמודי העולם תורה עבודה וגמ"ח ועמד על היותו אחד מגדולי המחשבים בתורה. גיסו רבי בעריש אייכלר שליט"א ראש ישיבה בירושלים, הביא את הנאמר בהלווייתו של חכם 'נשים לילות כימים על מי ששם לילות כימים' וכאן באשכבתיה של רבי שמואל שהתקיימה בשעה מאוחרת מאד מקיימים זאת כפשוטו ממש שהיה משים לילות כימים ביגיעת התורה ועומק עיונה. כן הספידוהו בניו רבי משה שליט"א ורבי אליהו שליט"א, ואחד מתלמידי דיו. כשכל המלווים ותלמידי הרבים מציינים את היותו מיוחד בטוב עין לתלמידיו ולכל מי ששמע ממנו איזה חידוש בתורה תמיד היה מזכיר זאת בשם אומרו, והכל מתוך חדותא דאורייתא. כן הזכירו את זכותו להאזיב התורה על רבים מקרב אותם היגיעים לפרנסתם וקובעים עיתים לתורה שחידושי וביאוריו נתנו להם טעם בלימוד התורה.

הותיר אחריו ברכה מלבד ספריו שנרפסו בחייו את חידושי הכתובים בעשרות קונטרסים מלאים מזן אל זן בחידושים נפלאים, אביו הגאון רבי חיים שליט"א, רעייתו הרבנית מרת מרים שליט"א שעמדה לימינו כל הימים ובפרט בתקופתו האחרונה עת סבל ייסורים רבים. אחיו הגאונים: רבי יוסף שליט"א ורבי שלמה זלמן שליט"א, אחיותיו וגיסיו הגאונים: רבי אפרים גרליץ שליט"א ור"מ ישיבת עמלה של תורה, רבי נחום ברגמן שליט"א ראש ישיבת תולדות משה אריה בבית שמש, ורבי עקיבא רייזנר שליט"א משגיח ישיבת אוצר התורה. בניו הרה"ג רבי משה שליט"א ראש כולל בית מדרש אהבת תורה ירושלים ורבי אליהו שליט"א, בנותיו וחתניו הרה"ג: רבי יעקב אייזן שליט"א, רבי משה ליפשיץ שליט"א ורבי ישראל מאיר גולדשמיד שליט"א נכדיו ויתר בני משפחתו.

ת.נ.צ.ב.ה.